

MUĞLA MİLAS İKİZKÖY MAHALLESİ AKBELEN ORMANI

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULU İÇİN**

BİLGİ NOTU

İKİZKÖY ÇEVRE KOMİTESİ, AĞUSTOS 2023

AKBELEN ORMANI'NDA NELER OLUYOR?

Muğla ili, Milas ilçesi İkizköy mahallesi sınırları içinde bulunan Akbelen Ormanı, ormanı çevreleyen köylerin yaşam alanları, tarım alanları ve zeytinlikler sadece 4 yılda tükenecek bir kömür rezervi için yok ediliyor.

İkizköylüler 2019 yılından beri yürüttükleri idari ve hukuki mücadele ve son iki yıldır sürdürdükleri çadır nöbeti ile Akbelen Ormanını ve tarım topraklarını, havayı, suyu ve toprağı durmaksızın genişleyen kömür madenine ve bölgedeki ter mik santrallere karşı korumaya çalışıyor.

İkizköylüler açtıkları altı dava ile hukuki olarak haklarını ararken, bir yandan da ormanda hukuk dışı bir kesimi önlemek için tam 738 gün boyunca çadırdaki nöbet tuttu.

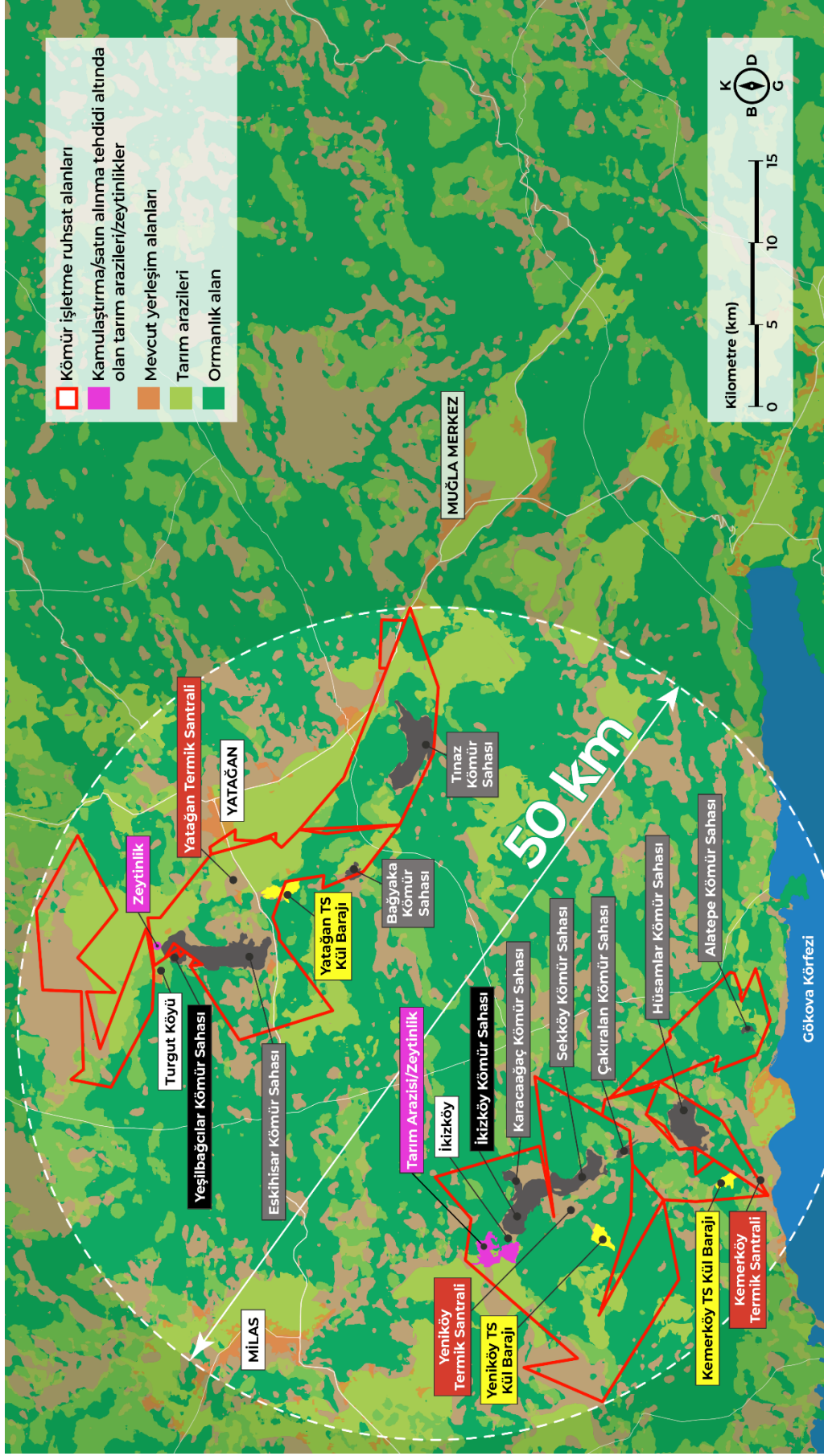
Bütün bu çabalara rağmen Orman Genel Müdürlüğü'nün emri ile 24 Temmuz 2023 günü sabah saat 05.45'te kolluk kuvvetlerinin eşliğinde alana giren kesimciler, binlerce ağacı 10 gün gibi kısa bir sürede yok ettiler.

Mevcut durumda İkizköylüler Akbelen Ormanının toprağını, ağaçlar dışındaki bitki örtüsünü, hayvanlarını korumak ve ormanın madene tahsisini önlemek üzere mücadeleye devam etmektedirler. İkizköylülerin **öncelikli ve ivedi talepleri Tarım ve Orman Bakanı tarafından YK Enerji AŞ adlı şirkete verilmiş Akbelen Ormanını maden işletmesine tahsis eden izin iptalidir.**

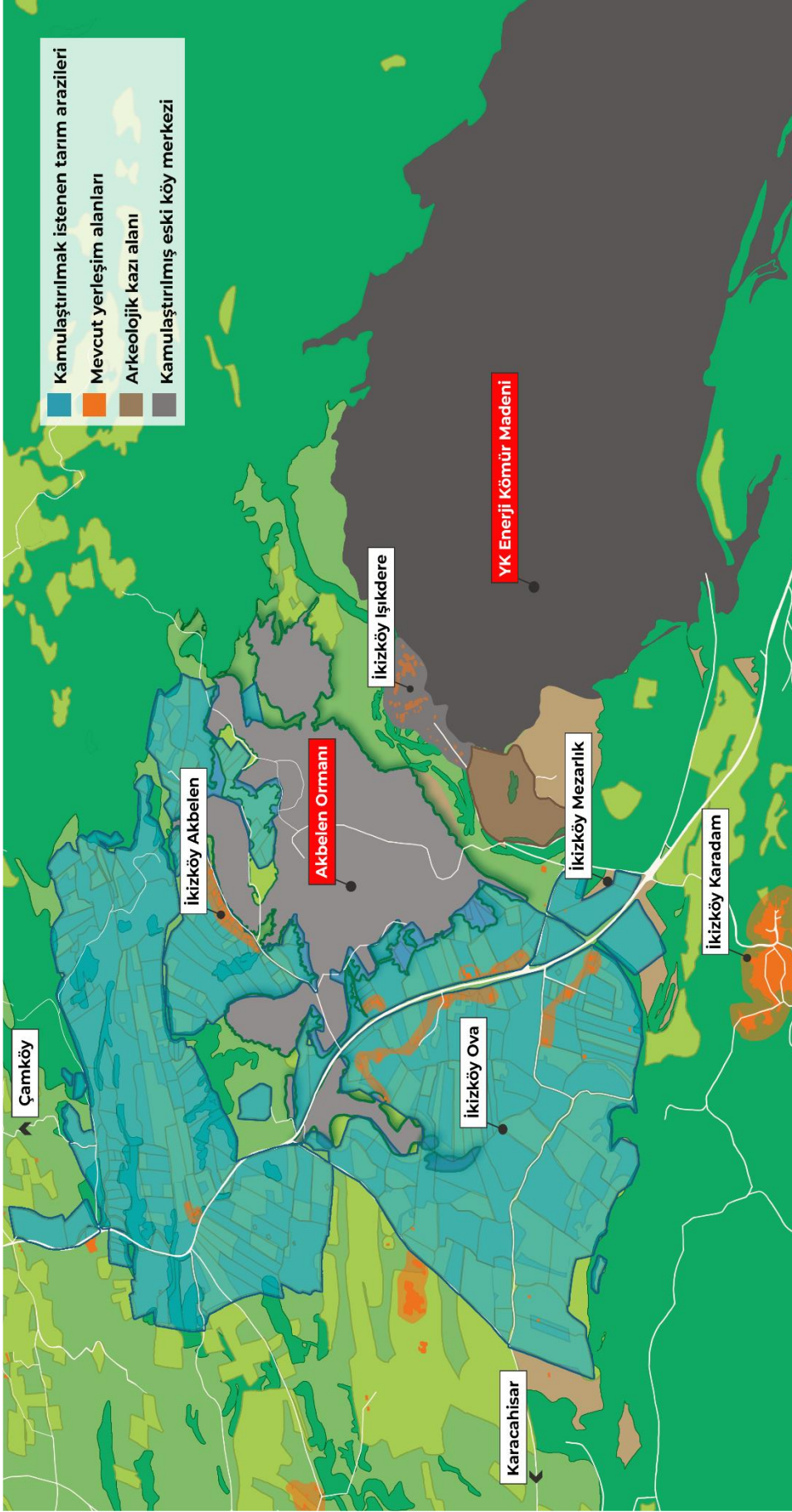
Akbelen Ormanı mücadelesi ülkemizde uzun zamandır süren kamu karşıtı politikalara karşı güçlü bir itirazdır. Şirketler yararına gerçekleştirilen kamulaştırmalar ile kırdaki yaşayan, tarımla geçimini sağlayan ve nüfusu hızla düşen köylülerimizin haklı itirazı; plansız ve ekolojik perspektiften yoksun madencilik, enerji, yapılaşma politikaları ile talan edilen doğal alanların, ormanların, zeytinliklerin çığılığı, kömürle zehirlenen, hastalanan, yakınlarını genç yaşta yitirenlerin yaşam mücadelesidir.

İkizköylülerin mücadelesine ve neden mücadele ettiklerine dair aşağıdaki bilgi notunu değerlendirmenize sunarız.

MUĞLA'DA KÖMÜR YATIRIMLARI VE ETKİ ALANI

**MİLAS İKİZKÖY'DEKİ KÖMÜR MADENİ TEHDİDİ ALTINDAKİ AKBELEN
ORMANI, TARIM ALANLARI VE ZEYTİNLİKLER**

KÖMÜRÜN YARATTIĞI 40 YILLIK YIKIMIN BOYUTU

Arazi Bozulumu ve Mülksüzleştirme

Muğla'da 1980'lerde işletmeye alınmış üç adet kömür yakıtlı termik santral bulunuyor. Bunlardan en eskisi olan Yatağan Termik Santrali Yatağan ilçesinde, diğer ikisi, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santralleri Milas ilçesi sınırları içinde. Bu üç santrale yakıt sağlamak için Yatağan ve Milas ilçesi sınırları içinde toplamda 47 bin hektar, yani 470 bin dönüm alanı kapsayan linyit madeni işletme ruhsatları iki şirkete 2014 yılında işletme hakkı devri ile verildi.

1979 yılından beri yürütülen açık ocak kömür madenciliği nedeniyle ormansızlaştırma ve kamulaştırma yolu ile yöre halkının mülksüzleştirilmesi en önemli sorunlar olarak karşımıza çıkıyor.

- 40 yıllık süreçte yürütülen açık ocak maden kömür madeni işletmeciliği ile **55 bin dönümün üzerinde arazi tamamen yok edildi**. Bunun %50'si orman alanı, geri kalanların çoğunluğu ise verimli tarım arazisi ve zeytinliklerden oluşuyordu.¹
- **Bugüne kadar Muğla'da (Yatağan ve Milas'ta) 8 köyün tamamı, 4 köyün büyük bölümü, 11 köyün ise bir kısmı yok edildi.**
- Binlerce Ege köylüsü zorunlu olarak köylerinden göçmek zorunda kaldı. Tarım arazilerini kaybettikleri için mecburen çiftçilik yapmayı bıraktılar. Geçici mevsimlik işlerde ya da kömür madeninde çalışmak zorunda kaldılar.
- Bu ruhsat alanları içindeki yerleşim yerlerinin ve tarım arazilerinin kamulaştırılmasına 2014 yılı sonundaki özelleştirmeden sonra da devam edildi.
- Son olarak 2017 yılında yapılan kamulaştırma ile Milas İkizköy'ün Işıkdere mevkiinde hem tüm haneler hem de tarım arazileri köylülerin elinden alınıp YK Enerji'ye kömür madeni işletmesi için devredildi.
- Kamulaştırma sonrası ilçe merkezine ya da diğer mahallelere taşınmak ve yeniden ev kurmak durumunda kalan, üstelik tarım ve hayvancılık yaptıkları arazilerinin mülkiyetini de kaybetmiş olan İkizköylülerin çoğu yeniden bir yere yerleşebilmek için banka kredisi alarak borçlandı. İkizköy mahallesi Işıkdere mevki, köylülerin çoğunluğunun 2017 sonu ve 2018'de taşınmazı ile birlikte boşaltıldı. 2020 yılı başına kadar köyde yaşamaya devam eden 4-5 hane de Ocak 2020'de Şirket tarafından elektrikleri ve suları kesilerek göç etmek zorunda bırakıldı.
- Yöre halkı için kamulaştırma yoluyla mülksüzleştirme ve yerinden edilme tehdidi, Mayıs 2019'da İkizköy'ün Karadam ve Akbelen mevkiilerinin bir kısmı ile Ova mevkinin tamamına, Karacahisar ve Çamköy mahallelerinin ise bazı tarım alanı ve zeytinliklerine dayanmıştı.

Milas ilçesinin toplam yüzölçümünün 10'da biri tek bir şirkete tahsis edilmiş durumda

Milas ilçesi sınırlarında 233 bin dönüm arazi, tek bir şirkete, **LİMAK - İC İÇTAŞ konsorsiyumu** YK Enerji'ye 2041 yılına kadar geçerli olan bir maden işletme ruhsatı ile teslim edilmiş durumda.

2018 yılında 5 ayrı ruhsatın birleştirilmesi ile oluşturulan 86541 no'lu ruhsat alanına Çevresel Etki Değerlendirmesinden (ÇED) muafiyet verilmiş durumda. Madenin yaratacağı çevresel etkiler değerlendirilmeden, ormanlar ve tarım arazileri, su varlıkları korunmadan, halka sorulmadan bu madenler 2041 yılına kadar işletilmek isteniyor.

Kömür Yakılarak Elektrik Üretimini Topluma Yüklendiği Sağlık Bedeli

Milas'ta bulunan iki termik santralden Yeniköy 1986, Kemerköy ise 1993 yılından beri işletmede. Bu santrallerin yol açtığı hava kirliliği nedeniyle 35 yılda kamuya yükledikleri sağlık bedeli, ucuz ve yerli enerji üretimi olarak lanse edilen kömürün getirisinden kat be kat fazladır.ⁱⁱ

- Başta termik santrallerden kaynaklı olmak üzere hava kirliliği, özellikle kalp ve damar hastalıkları, kronik solunum yolu hastalıkları, başta akciğer kanseri olmak üzere çeşitli kanser türleri gibi hastalıklar nedeniyle erken ölümlere yol açmaktadır.ⁱⁱⁱ
- Yeniköy Termik Santrali 1986-2020 yılları arasında 23.595 erken ölümden, Kemerköy Termik Santrali ise 1993-2020 yılları arasında 11.600 erken ölümden sorumludur.
- İki santralin yol açtığı kümülatif sağlık maliyeti 51 milyar Avro'dan fazladır.

YK ENERJİ'NİN ÇEVRE SUÇLARI

Onlarca yıl devlet eliyle işletilirken gerekli çevresel yatırımları tamamlanmayan ve çevresel tesisleri düzenli işletilmeyen Yeniköy ve Kemerköy termik santralleri 2014 yılında özelleştirilirken, bu çevresel yatırımların tamamlanması sözleşmede hüküm altına alınmıştı. Ancak özelleştirmeden bu yana geçen 9 yılda şirket bu taahhütlerini yerine getirmedi.

YK Enerji Termik Santralleri Havayı Kirletmeye Devam Ediyor

Yeniköy ve Kemerköy Termik Santralleri her biri 210 MW gücünde toplam 5 üniteden oluşuyor. Söz konusu termik santrallerin mevzuat gereği en geç 31 Aralık 2019'da tamamlaması gereken baca gazı arıtma ve toz filtresi yatırımları 5 üniteden sadece 2'sinde tamamlandı. **3 ünite çevre yatırımlarını tamamlamadan çalışmaya, zehir saçmaya devam ediyor.**^{iv}

Kül Barajı Orman Toprağını ve Suları Kirletiyor

Şirket termik santrallerin atık küllerini 2020'ye kadar düzensiz olarak depolarken, 2020 yılından itibaren göstermelik bir düzenli depolama sahası yaptı. Yeniköy termik santralinin yüzey sularını kirlettiği belirlenmiş olmasının yanı sıra aynı zamanda yeraltı su kaynaklarını kuruttuğu tespiti de bilimsel raporlarla tespit edilmiştir. Depolama sahasından sızan küllerin kontrolsüz biçimde ormana aktığı 2022 Ekim ayında yapılan saha çalışmasında tespit edildi. Kemerköy'ün atık depolama sahası da aynı şekilde teknik yeterliliklerden (kuşaklama kanalları, şev eğimleri, pompa sistemleri, sedde yüksekliği vb.) yoksundur.^v

Kömür madeni dereleri ve denizi ağır metallerle kirletiyor

Yeniköy Işıkdere maden sahasının etkisi altındaki yüzey suyu yatakları yok edilmekte, sahanın içinden geçen çaylar ağır kirliliğe maruz kalmaktadır. Örneğin, Değirmendere'nin suyunun ağır metaller açısından "III. Sınıf - Kirlenmiş Su" kategorisinde olduğu üniversite laboratuvarlarında yapılan testlerle kanıtlandı.⁴ Sudaki sülfat değeri olması gerekenin 19, nikel 8, kobalt ise 9 katı. İçme suyu, sulama suyu, su ürünleri yetiştiriciliği ve tekstil sektöründe kullanılmayacak bu su İkizköy'ün ovasından geçerek hem toprağı ve tarımsal ürünleri hem de en son ulaştığı Güllük Körfezi'nde deniz suyunu zehirliyor.

Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin çevre izinleri hukuka aykırıdır

Tüm bu çevresel yatırım eksikliklerine ve santrallerin çevreyi kirletmeye devam etmesine rağmen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, her iki santrale de Mart 2022'de 5 yıl geçerli çevre izni verdi. Oysa ne baca gazı emisyonları ne de kül barajları yasal standartlarla uyumludur. Özetle santraller 01.01.2020 tarihinden bu yana mevzuata aykırı şekilde çalışmaya devam etmektedirler. Hiçbir şekilde kabul anlamına gelmemekle birlikte bir an için bugün yatırımların gereği gibi tamamlanmakta olduğu kabul edilse dahi 31.12.2019 tarihinden sonra yapılan hiçbir yatırım da bu santrallerin çalışıyor olmasını mevzuata uygun hale getirmez.^{vi}

Sonuç olarak, he iki santral de uzun yıllardır baca gazı, atıksu ve katı atıklar yönüyle mevzuata aykırı şekilde çalışmakta, sebep oldukları **sosyal ve ekolojik yıkımların bedelini başta Yatağan ve Milas olmak üzere, geniş bir coğrafya ağır bir şekilde ödemektedir.**

AKBELEN ORMANI GİDERSE NELERİ KAYBEDECEĞİZ?

Su Varlıkları Kirlenecek ve Yok Olacak

TEMA Vakfı tarafından hazırlanan rapora^{vii} göre, YK Enerji'ye ait kömürlü termik santraller ve kömür madeni ocakları bölgedeki su varlıkları üzerinde hem yüksek su kullanım miktarları hem hidrojeolojik yapıya etkileri, hem de kirletici etkileri ile büyük baskı yaratmaktadır.

Akbelen Ormanı'nın maden olması, turizm açısından da ülkemiz için önemli bir bölge olan Bodrum ilçesini susuz bırakabilir: Akbelen açık ocak işletmesi sahasında yürütülecek madencilik faaliyetinin karst akifer sistemini yani ormanın altındaki su geçirimli tabakayı yok ederek, Karacahisar Su çıkan kaynağını ve Çamköy'de bulunan Bodrum içme suyu kuyularının beslenimini olumsuz yönde etkileme riski bulunmaktadır. **Bu durum kışın 500 bin, yazın ise 1,5 milyon nüfusa ulaşan Bodrum için su varlıklarının üçte birini kaybetmek anlamına gelmektedir.**

Su canavarı termik santraller su kıtlığına yol açacak: Akbelen Ormanı altındaki kömür rezervi işletmeye alınarak Yeniköy Termik Santrali işletilmeye devam ederse santralde soğutma suyu olarak kullanılan su bölgede ciddi su kıtlığına yol açabilecek düzeydedir. Yeniköy Termik Santrali'nde tesis için gerekli olan su Dereköy kuyuları ve Geyik Barajı'ndan sağlanmaktadır. TEMA Vakfı'nın raporuna göre, Termik santral için yıllık soğutma suyu ihtiyacı 9 milyon m³ civarındadır. **Yani Yeniköy Termik Santrali bir yılda 100.000 insanın su ihtiyacını tek başına tüketmektedir.** Bölgedeki su varlıklarının azlığı, küresel iklim değişikliğine bağlı olarak yağışlardaki azalma ve Bodrum ilçesinin artan içme v ekullanma suyu talebi dikkate alındığında termik santralin su varlıkları üzerinde bir baskı oluşturduğu şüphesizdir. Özellikle içme suyu kalitesine sahip olan Dereköy kuyularının soğutma suyu olarak kullanılması da içme-suyu arıtma maliyetleri dikkate alındığında doğru bir tercih olarak gözükmemektedir.

Tarım Alanları ve Zeytinlikler Tahrip Edilecek ve Yok Olacak

YK Enerji adlı şirket, Akbelen Ormanını çevreleyen ve Milas'a bağlı İkizköy, Çamköy ve Karacahisar mahallelerine ait 3.000 dönümlük tarım arazisini kamulaştırma tehdidi ile satın almak için 2019 yılından beri köylülere baskı yapmaktadır. Bu tarım arazilerinin yarıya yakını zeytinlik alanlardır.

Akbelen Ormanı çevresindeki bu ilk çemberde 40 binin üzerinde zeytin ağacı bulunmaktadır. Şirket 2017'de kamulaştırdıktan sonra yok edilen 20 bin zeytin ağacında olduğu gibi, Akbelen Ormanının madene tahsisinden sonra ele geçirmeyi umduğu bu alanlarda da 40 bin zeytin ağacını keserek ortadan kaldırmayı planlamaktadır.

Bu zeytinlikler köylünün elinde kalsa bile, maden ocağından ve termik santralden kaynaklanan toz kirliliği zeytin ağaçlarının verimlerini dramatik biçimde düşürmektedir.

Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunda zeytinliklere en az 3 km mesafede (Zeytinyağı fabrikası hariç) kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez hükmü vardır (Madde 20). Oysa, Akbelen Ormanı'nı yok eden şirket; alandaki zeytin varlığını ve Zeytincilik Kanununu görmezden gelmektedir. Yapılacak madencilik faaliyetinin Kanunun 20. maddesinden muaf olduğunu iddia etmektedir ve hatta yapılacak madencilik faaliyetinin zeytinin gelişimine negatif etkisi olmayacağını bildirmektedir. Oysa Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun emsal kararı bağlamında bu iddialar geçmişte de Soma'da çürütülmüştür. Avrupa Birliği tarafından coğrafi etikete sahip olan Milas Zeytini üretiminin zarar görmesi, birincil geçimlik ekonomisi zeytine dayalı halkın ekonomik gelir seviyesi ve sosyal refahını sekteye uğratabilecek ve zaten küresel iklim krizi sebebiyle artan zeytin fiyatlarının daha da artmasına sebep olacaktır.

Orman Ekosistemi Geri Dönüşsüz Biçimde Yok Olacak

Doğa koruma uzmanlarının yaptığı güncel değerlendirmelere göre^{viii} Akbelen ormanları barındırdığı biyolojik çeşitlilik nedeniyle yeryüzünde öncelikli korunması gereken 34 sıcak noktadan biri olan Akdeniz Havzası Biyolojik Çeşitlilik Sıcak Noktası içerisinde yer almaktadır. Alanda son buzul çağından kalma bitki türleri bulunmaktadır. Bu özellikleriyle çok zengin bitki çeşitliliğine, yüksek endemizm (yeryüzünde sadece ülkemiz sınırlarında bulunan canlı türü) oranına ve zengin genetik çeşitliliğe sahiptir. Ormanda Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından küresel ölçekte yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan (VU) ve yakın gelecekte tehdit altına girme riski olan bitki türleri de vardır.

Akbelen Ormanında Koruma Taahhüdü Verdiğimiz Kuşlar Var: Akbelen ormanları koruma önceliği bulunan çok sayıda hayvan türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede görülen kuş türlerinden 26'sı ülkemizin 1994 yılında taraf olduğu Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarının Korunması (Bern) Sözleşmesi Ek Liste II - Mutlak Korunması Gereken Hayvanlar Listesinde yer almaktadır.

Yangınlardan Sonra Akbelen Ormanı Son Kalan Doğal Yaşam Koridorlarındandır: Akbelen ormanları ve çevresinde; kıyı alanları, sulak alanlar, ovalar, tepe ve dağlık alanlar, dere yatakları gibi çok farklı habitatlar bulunmaktadır. Akbelen ormanı, Bodrum Yarımadası ve Milas çevresi arasında doğal alanları birbirine bağlayan ekolojik koridorun en kritik noktasıdır. Bodrum Yarımadası ve Milas çevresindeki doğudan batıya uzanan doğal koridorlar; kentleşme, tarım, ulaşım vb. altyapı yatırımları, madencilik faaliyetleri ve orman yangınları nedeniyle büyük ölçüde yok olmuştur. Akbelen mevkiinde bulunan ormanlık alanlar bölgede doğu batı hattında bağlantıyı sağlayan son ekolojik koridor niteliğindedir. Akbelen ormanlarının ekolojik koridor niteliği ve özellikle son yıllarda gerçekleşen orman yangınlarıyla da birlikte birçok hayvan için yaşam sığınağı olması nedeniyle alanın korunması bölge için daha da kritik derecede önemli hale gelmiştir.

Madenden Sonra Rehabilitasyon Mümkün Değildir

Her ne kadar ilgili mevzuatta maden sahalarındaki işletme tamamlandıktan sonra sahanın ağaçlandırılması öngörülse de gerçekte bu uygulama hayata geçirilememektedir.

Orman bilimcilere göre; “**bozulmuş orman alanlarında**”, kimi durumlarda kısmen ya da tümüyle ağaçlandırma ya da bitkilendirme çalışmaları yapılabilir. Ancak, kaybedilen orman toprağı, bitki örtüsü ve faunası yerine konamadığı için yok edilen orman ekosistemleri yerine getirilmez ya da o alanda yeni orman ekosistemleri de oluşturulamaz. Bu ekolojik olarak mümkün değildir.^{ix, x, xi}

Öte yandan Sayıştay raporlarında da tespit edildiği üzere bozulmuş orman alanlarında “kısmi alanların rehabiliteye elverişli olmasına rağmen rehabilitasyon projesine uygun herhangi bir rehabilite çalışmasının yapılmadığı da tespit” edilmiştir.^{xii}

Akbelen Ormanı Bir Bariyer Olmazsa Orman Kıyımı Artacak

Önümüzdeki 25 yıllık süreçte, kömür ruhsat alanlarının tamamının işletmeye alınması durumunda Milas'ta 11.200 hektar, Yatağan'da 7.250, toplamda yaklaşık 30.000 futbol sahası büyüklüğünde orman alanı daha tahrip olacak.

İşletme izni verilen alanların tamamında linyit çıkarılması, söz konusu alanın tamamından daha büyük bir alanda ekosistem bütünlüğü bozulacak; fiziki olarak tahrip edilen, yeraltı su rejimi bozulan ve madencilikten kaynaklanan kirliliğe maruz kalan habitatlardaki hayvan, bitki ve diğer canlı türleri de olumsuz etkilenecek, biyolojik çeşitlilik azalacak.

İklim Krizi Derinleşecek

Yatağan ve Milas'ta kömür madeni işletme ruhsat alanlarının sınırları içinde kalan orman ekosistemlerinin tamamının maden ocakları açılarak tahrip edilmesi durumunda, biyokütle, toprak, ölü örtü ve ölü odun kaybına bağlı olarak 9 milyon ton karbondioksit eşdeğeri karbon yutak alanı kaybı oluşacaktır. Yitirilecek karbon yutak potansiyeli sonucunda oluşacak toplam karbon kaybı, CO2 eşdeğeri olarak, yılda 66,2 bin ton; 30 yıl boyunca madencilik yapılması durumunda 2 milyon ton olacağı hesaplanmaktadır.

Halk Sağlığını Kaybetmeye Devam Edecek

Sağlık ve Çevre Birliği'nin çalışmasına göre, eğer Akbelen Ormanı kömür madenine verilir ve santraller lisans süreleri boyunca (2063 yılına kadar) çalıştırılırsa toplamda 13.500 kişinin daha erken ölümüne yol açacak.^{xiii}

Santrallerin yol açacağı hava kirliliğinden kaynaklı sağlık etkilerinin toplam maliyeti 21,65 milyar Avro'yu aşacak.

AKBELEN ORMANI VE ENERJİ ARZI GERÇEĞİ

Yeniköy ve Kemerköy Termik Santralleri Kapatılsa da Elektriksiz Kalmayız

Makine Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası'nın resmi elektrik üretim verilerinden yola çıkarak yaptığı değerlendirmeye göre,^{xiv} ülkemizde güçlü bir elektrik üretim ve iletim altyapısı mevcuttur. Kurulu kapasite anlık azami ihtiyacı rahatlıkla karşılayacak düzeydedir. Türkiye'de santrallerin yıllık üretim kapasiteleri gerçekleşen yıllık tüketimin çok üzerindedir. Ege Bölgesinde de ülkemize benzer olarak arz (üretim) kapasitesi, gerçekleşen talepten (türetim) fazladır. Bölgede elektrik santrali yatırımları, özellikle yenilenebilir kaynaklardan olmak üzere, hız kesmeden devam ediyor.

Türkiye'nin elektrik üretiminde kurulu güç, 2021 yıl sonunda 99.820 MW, gerçekleşen üretim 331.492 GWh olmuştur. Projeksiyon raporundan hesaplanan yıllık güvenilir üretim kapasitesi 417.792 GWh, gerçekleşen üretimin güvenilir üretim kapasitesine oranı **yüzde 79'**dur. Güvenilir üretim kapasitesi hesaplanırken, her türlü olumsuz koşul (arızalar, tesis bakımı için ayrılan süreler, hidrolik santraller için kuraklık, güneş santralleri için karanlık geçen süreler...) dikkate alınır. 2021 yılında santrallerin güvenilir üretim kapasitelerinde çalıştırılmaları halinde **86.000 GWh** ek üretim mümkündür.

Muğla ili sınırlarında Milas ilçesindeki Yeniköy Termik Santrali'nin 1.ünitesi 1987'de, 2.ünitesi 1991'de devreye girerek 420 MW kapasiteyle çalışmaya başladı. Yine Milas'ta bulunan Kemerköy'ün 1. ve 2.üniteleri 1994'te, 3.ünitesi 1995'te devreye girerek 630 MW kurulu güce ulaştı. Bugün itibarıyla Milas'taki iki termik santralin kurulu güçleri toplamı **1050 MW'**tır. Aralık 2022 itibarıyla Milas'taki santralin kapasitesinin Türkiye'nin toplam kurulu gücüne oranı **%1'**dir. Bu iki santralin, 2021 yılı toplam elektrik üretimi olan 331,492 GWh içindeki katkı payı 6,796 **GWh** ile sadece **%2 olarak gerçekleşmiştir.**

Bölgesel olarak baktığımızda da, 2021 yılında Ege Bölgesindeki santrallerin toplam üretimi 67 GWh civarı iken söz konusu iki santralin (Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin) üretimi ancak 6,8 GWh yani toplamın sadece %10'una karşılık gelmektedir. Öte yandan, ülke genelindeki enerji arzının yönetimi TEİAŞ Yük Tevzi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir. Ege Bölgesi enterkonnekte sistem ile diğer bölgelere bağlıdır. Diğer bölgeler ile yeterli miktarda elektrik enerjisi alışverişi yapma imkanına sahiptir. Bölge içindeki yerleşim merkezleri de enterkonnekte sistem ile birbirlerine bağlıdır. Ayrıca, Ege Bölgesi, TEİAŞ Yük Tevzi Müdürlüğü'nün üretim/tüketim dengesini esas alan yönetimi altında, ülkedeki ve/veya bölgedeki kapasite ile beslenebilir.

Sonuç olarak, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin üretim yapmaması gerek yıllık toplam tüketim, gerek anlık ihtiyaç (puant talep) ve gerekse elektrik sistemi açısından Muğla ilini, Ege bölgesini ve Türkiye enterkonnekte sistemini olumsuz etkilemez, bu santrallerin stratejik bir önemi yoktur.

AKBELEN'İN ARDINDAKİ EKONOMİ

Yeniköy ve Kemerköy termik santrallerini ve açık kömür madeni ocaklarını işleten YK Enerji, bölgeye ve ülke ekonomisine çok büyük katkıları olduğunu iddia etmektedir. Oysa ki gerçekler çok sayıda teşvik kalemi ve yüksek birim fiyatlı elektrik alım garantisi ile bu şirketin kamu tarafından zengin edildiğini göstermektedir. Limak Holding'in 2020 Faaliyet Raporu ve EÜAŞ'ın 2020 Faaliyet Raporu'ndan yola çıkılarak yapılan hesaplamalara göre **sadece 2020 yılında;**

- Yeniköy-Kemerköy santrallerinin yıllık net üretimi 5,9 milyar kWh olmuş, Şirket buradan 305 milyon ABD doları gelir elde etmiştir.
- Gelirin bileşimine bakacak olursak, 3 başlık altında inceleyebiliriz:
  - Devletin alım garantisi ile EÜAŞ'a yapılan satıştan 225 milyon ABD Doları gelir elde edilmiştir.
  - Spot piyasaya yapılan satıştan (Toplam satışlar-EÜAŞ) 57 milyon ABD Doları gelir elde edilmiştir.
  - Kapasite ödemesinden 24 milyon ABD Doları gelir elde edilmiştir.
- Sektör ortalaması olarak bilinen %60 FAVÖK (**Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr**) ile hesaplandığında 2020 yılı için 180 milyon ABD Doları net kazanç olduğu hesaplanabilir.
- Aynı yıl işçilerin şirkete toplam brüt maliyeti sadece 12 milyondur.

Kömür ve termik santrallere teşvikler

Limak ve İC İçtaş ortaklığındaki YK Enerji termik santralleri için kamu kaynaklarından çok sayıda farklı kalem altında teşvik alıyor. 2018'den beri sadece kapasite mekanizma ödemesi olarak toplam 131,7 milyon ABD doları şirkete ödenmiş durumda. Ayrıca bölgesel yatırım teşvikleri kapsamında kömür madenciliği faaliyetlerini de kapsayacak şekilde santraller, yerli kömürden elektrik üretimi yaptıkları için 'öncelikli yatırımlar' tarifesi üzerinden KDV istisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi İndirimi, Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği, Yatırım Yeri Tahsisi, Faiz Desteğinden yararlanıyorlar.^{xv}

YK Enerji'nin ABD Doları borçları TL'ye çevrildi

Bu 2 santralin özelleştirilmeleri sonrası işletme sahibi şirketlerin dolar üzerinden olan borçları, 2017 yılında çıkarılan 683 sayılı kanun hükmünde kararname ile TL'ye çevrilmiş ve ilerleyen yıllar için düşük bir faiz uygulanmıştır. Bu uygulama yüzünden sebep olunan **kamu zararı, bugünün parası ile 15 milyar TL'yi bulmaktadır.**

İSTİHDAM GERÇEĞİ – BU TOPRAKLAR HEPİMİZİ BESLER

Madencilik ve termik santral olmasa da bölgede istihdam sağlanabilir

Şirket, Akbelen Ormanında maden sahası açılmaması durumunda bir yıl içerisinde iki termik santral ve maden işletmesindeki faaliyetlerin tamamen duracağını ve şirkette çalışan tüm işçilerin işsiz kalacağını iddia etmektedir.

Oysa gerçekte, Milas, tarımsal, kültürel ve doğal varlıkları ile ekonomik imkanları zengin bir ilçedir ve istihdam için tek seçeneği kömür madeni ve termik santral değildir. Örneğin; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden akademisyenlerin katkılarıyla hazırlanmış "Milas'ta Zeytincilik" raporu^{xvi} gösteriyor ki Milas'taki iki santrale verilen yalnızca 1 yıllık devlet teşviği, bir seferlik zeytin sektörüne aktarılsa Milas'ta zeytine dayalı sanayinin gelişmesi ve sadece zeytine dayalı imalat sanayinde 700 yeni, yeşil ve güvenceli işin yaratılması mümkün.

Kamu kaynaklarının Milas'ta tek büyük bir şirkete yönlendirilmesinden vazgeçilerek bu teşviklerin kamu yararına yönlendirilmesi ile örneğin ilçede 20 bin çiftçinin geçim kapısı olan zeytin sektörü ayağa kaldırılabilir.

Kömürün Ötesinde Milas^{xvii} raporunda da açıklandığı gibi yörede turizm, tarım, arıcılık, yenilenebilir enerji alanları dönüşüm fırsatları sunuyor. Bu sektörlerle yapılacak/yönlendirilecek kamu ve özel sektör yatırımları ve devlet teşvikleri ile bölgede katma değerli, güvenceli ve yeşil işler yaratılabilir. Bunun yanı sıra, köylülerin geçimlik ekonomisini sağlayacağı meralar ve tarım arazileri korunmalıdır.

Termik santrallerin ve madenin kapatılması durumunda çalışanların iş ve sosyal güvenliklerinin devlet garantisi altına alınması kömür sektöründen çıkarken işçi haklarının korunması için temel yaklaşım olmalıdır.

AKBELEN ORMANI İÇİN YÜRÜTÜLEN HUKUKİ MÜCADELE

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

Yeniköy, Kemerköy Termik Santralleri ile komşu Yatağan Termik Santrali'nin hukuksal denetimi önce yapılmıştır. Mahkemelerce kapatılmalarını gerektiren kararlar verilmiş, kararlar uygulanmamış, en sonunda AİHM tarafından ihlal kararı verilmiştir.

12 Temmuz 2005 tarihli 36220/97 başvuru no'lu Okyay ve Diğerleri/Türkiye davası kararında AİHM özet olarak şu sonuca varmıştır;

73. Mahkeme, idari makamların üç termik santralin çalışmalarının durdurulması için, 20 Temmuz 1996 tarihinde Aydın İdare Mahkemesince verilen yürütmeyi durdurma kararını uygulamadıklarına dikkat çekmektedir (bkz. yukarıda 17. paragraf). İdari makamlar, ayrıca Aydın İdare Mahkemesinin 30 Aralık 1996 tarihli kararlarını onayan Danıştay'ın kararlarını da yasa tarafından emredilen süre içinde yerine getirmemiştir. Bilakis, Bakanlar Kurulu 3 Eylül 1996 tarihinde idare mahkemelerinin kararlarının aksine, üç termik santralin faaliyetinin sürdürülmesine karar vermiştir. Bu son karar yasal temelden yoksun ve iç hukuka göre açıkça hukuka aykırıdır (bkz. yukarıda 57. paragraf). Bu, yargı kararlarına karşı hile yapmakla aynı şeydir. Mahkeme, böyle bir durumun yasal kesinlik ilkesi ve hukukun üstünlüğü üzerine kurulmuş Hukuk Devleti ilkesini ters yönde etkilediği görüşündedir (bkz. yukarıda sözü edilen Taşkın ve Diğerleri kararı).

74. Daha önce belirtilenlerin ışığında Mahkeme, ulusal makamların, Aydın İdare Mahkemesince verilen 30 Aralık 1996 tarihli kararları ve sonradan verilen Danıştay'ın 3 ve 6 Temmuz 1998 tarihli kararlarını makul süre içinde ve hukuka uygun şekilde yerine getirmede ihmalleri olduğunu, bu nedenle 6/1 maddesinin etkin kullanımından yoksun kalındığı düşünülmektedir.

75. Bundan dolayı, Sözleşmenin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

Bilindiği gibi; AİHM kararları ülkemizin hem yargı hem de yürütme organlarını bağlayan kararlardır. Buna karşın, 2005 yılından bu yana AİHM kararı uygulanmamaktadır.

230 Bin Dönümlük Ruhsata ÇED Muafiyeti

Milas ilçesinde elektrik üretim ve bu amaçla kömür madenciliği faaliyetlerine halen devam eden Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.'ye 2014 yılında işletme hakkı devredilmiş beş ruhsat sahasından biri olan ve özelleştirme sonrasında sırasıyla 84378 sicil no., 31/12/2018 tarihinde ise 86541 sicil no'lu ruhsat altında birleştirildiği anlaşılan İR2407, 10413 sicil no'lu ruhsat sahasında başlatılan kömür taşıma bandı inşaatı projesinin, anılan şirketin maden sahası genişletme, termik santrallerde rehabilitasyon ve kapasite artırımına bağlı kömür üretiminde gerçekleşecek artış nedeniyle gündeme geldiği ve tüm bu çalışmaların entegre proje olarak değerlendirilmesi gerektiği; bu faaliyetlerin, özelleştirme kapsamında iş sahibine tanınan çevresel standartlarla ilgili muafiyetleri kapsamayan ve yeni başlayan faaliyetler olması nedeniyle ÇED Yönetmeliği Geçici 3. madde çerçevesinde ÇED muafiyeti kapsamında değerlendirilmelerinin usule, yasaya ve hukuka aykırı olduğu; bu nedenle, kömür taşıma bandı inşaatının, 86541 sicil no'lu ruhsat alanındaki işletme sahası genişletme ve termik santrallerdeki rehabilitasyon ve kapasite artırımı faaliyetleri ile birlikte ÇED sürecine tabi tutulmaları talebinin reddine ilişkin Muğla Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 25/08/2020 tarih ve E.40810 sayılı idari işleminin öncelikle yürütülmesinin durdurulması ve yapılacak yargılama sonucunda iptal edilmesi talepli dava reddedilmiştir. Yasa yolları tükenmesinden sonra 31.12.2022 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmıştır. Başvuru 2022/103429 numarasına kayıtlıdır.

Akbelen Ormanında Açık Maden İşletme İzni Davası

Milas Orman İşletme Müdürlüğü'nün 21/04/2021 tarih ve E-...872732 sayılı yazısı ile; Muğla ili, Milas ilçesi, İkizköy mahallesi hudutlarında 28/11/2020 tarihli Bakanlık Makamı oluru ile Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi adına maden açık işletme izni verildiği, söz konusu izin sahasının Karacahisar Orman İşletme Şefliği'nin 135 no'lu bölmesinde ve Kayadere Orman İşletme Şefliği'nin 136, 137 no'lu bölmelerinde kaldığı öğrenilmiştir. Bunun üzerine, Karadam ve Karacahisar Mahalleleri Doğayı ve Doğal Hayatı Koruma Güzelleştirme ve Dayanışma Derneği tarafından; Muğla ili Milas ilçesi İkizköy mahallesi sınırları dahilindeki orman sahası için Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. adına maden açık işletme izni verilmesine ilişkin 28/11/2020 tarihli Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tesis edilen idari işlemin öncelikle yürütülmesinin durdurulması ve yargılama sonunda iptali istemi ile dava açılmıştır. Dava Muğla 1. İdare Mahkemesi'nin 2021/563 E. sayılı esasında halen derdesttir. Muğla Orman Bölge Müdürlüğünden bir türlü bilgi alamazsak da Akbelen'deki katliamın bu işleme dayandığını düşünüyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 28.11.2020 tarihli maden işletme izninin bitim tarihi 20 Aralık 2021'dir uzatılıp uzatılmadığı konusunda bilgi yoktur.

Bu davanın süreci şöyledir;

Orman yangını önleme bahanesiyle, YK Enerji Şirketinin sevk ve idare ettiği kişiler tarafından ağaçların kesilmeye başlanması ve talebimiz üzerine Mahkemece 11.08.2021 tarihinde aşağıdaki yürütmeyi durdurma kararı verilmişti.

Davacı tarafın Mahkememize sunduğu 08/08/2021-1/08/2021 tarihli beyan dilekçeleriyle, keşif icrasına kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi talebinde bulunulmuş, dava konusu alanda müdahil şirket tarafından ağaç kesimi yapıldığı ileri sürülmektedir. Ağaç kesildiğine ilişkin görsel veriler dilekçelere eklenmiştir.

Bütün bu veriler göz önüne alındığında, yargılama süreci devam etmekte iken ortaya çıkması kuvvetle muhtemel telafisi güç zararın önlenmesi amacıyla 2577 sayılı Kanun'un 27nci maddesi gereğince, mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapıp, bilirkişi raporuna karşı tarafların itirazlarının alınmasından sonra yeniden bir karar verilmek üzere, geçici bir tedbir olarak dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulması gerekmektedir.

Netice itibarıyla, davanın durumuna ve uyuşmazlığın hukuki niteliğine göre, incelenen işlemin sonuca bağlanabilmesi, mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasını gerektirdiğinden, işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç zararlar doğacağı da açık olduğundan, mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırıldıktan ve düzenlenecek bilirkişi raporuna karşı tarafların itirazlarının alınmasından veya itiraz sürelerinin geçmesinden sonra bu konuda yeniden bir karar verilinceye kadar 2577 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi uyarınca teminat alınmaksızın dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına,

Daha sonra; 07.12.2021 tarihli ve 04.07.2022 tarihli kararlarla iki kez 11.08.2021 tarihli karara atıfta bulunularak aşağıdaki yürütmeyi durdurma kararı verilmişti.

Davanın durumuna ve uyuşmazlığın hukuki niteliğine göre, (Mahkememizin 11.08.2021 tarihli yürütmeyi durdurma kararında izah edilen sebeplerle) işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç zararlar doğabileceği de açık olduğundan, mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırıldıktan ve düzenlenecek bilirkişi raporuna karşı tarafların itirazlarının alınmasından veya itiraz sürelerinin geçmesinden sonra bu konuda yeniden bir karar verilinceye kadar 2577 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi uyarınca teminat alınmaksızın dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına,

Yargılamada, birinci keşif sonunda düzenlenen bilirkişi raporunda kısmen, ikinci keşif sonunda düzenlenen bilirkişi raporunda ise bütün olarak, dava konusu işlemin büyük bir ekolojik yıkıma yol açacağı tespit edilmişti. Bu tespitlere rağmen, hiç gereği olmayan üçüncü keşif sonrasında bilime, hukuka aykırı düzenlenen 28.10.2022 tarihli bilirkişi raporuna dayanılarak 01.12.2022 tarihli yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmiştir.

Şimdi dosya tekemmül etmiş, duruşma yapıp davanın esası hakkında karar verilmesi aşamasına gelinmiştir.

Buna karşın, sayın Mahkemenin davanın esası hakkında vereceği kararı etkisiz hale getirmek amacıyla 24.07.2023 Pazartesi günü sabah saat 05.30'dan itibaren kolluk görevlilerinin refakatinde kesim ekibi Akbelen Ormanına girmiştir. Bunun üzerine Mahkemeden istenilen yürütmeyi durdurma talebi gerekçesiz reddedilmiştir. YD ret kararına yapılan itiraz üzerine dava dosyası İzmir Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi'ne gönderilmiştir, henüz karar verilmemiştir.

Yargılama aşamalarında 1 Mart 2022 tarihinde yapılan keşif sonunda düzenlenen 25.04.2022 tarihli Bilirkişi Heyeti Raporu ile Akbelen Ormanı'nın maden ocağı haline getirilmesi halinde ortaya çıkacak ekolojik yıkım bilimsel olarak tespit edilmiştir. Raporda özetle şunlar yazılıdır;

"Dava Konusu Alanın Biyoloji (Flora) Disiplini Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlığı altında; "...Alanda yürütülecek maden faaliyeti sonucunda şüphesiz ki söz konusu orman ve içerisinde var olan ekosistem geri dönüşümü olmayacak şekilde ortadan kalkacaktır..."

"Dava Konusu Alanın Orman Mühendisliği Disiplini Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlığı altında; "...Açık ocak kömür madencilik faaliyeti sırasında ocak alanının genişleyeceği alanın kesilecek ağaçlar ile birlikte ormansızlaşacağı, orman toprağının ve mineral toprağın bu

sebeple erozyona açık hale geleceği, yaban hayatının sürekliliği açısından ekolojik koridor olarak muhafaza edilmesi zaruritesi ve rehabilitasyon çalışmaları ile mevcut orman yapısının tekrar geri getirilmesinin mümkün olmadığı, madencilik faaliyetleri nedeniyle önemli düzeyde ormanlık alanın ve orman ekosistem bütünlüğünün zarar göreceği sonucuna varılmıştır..."

"Dava Konusu Alanın Çevre Mühendisliği ve Çevre Mevzuatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlığı altında ; "...Açık ocak kömür madencilik faaliyeti sırasında ocak alanının, var olan kömür rezervi boyunca genişleyeceği, alanın ormansızlaşacağı, ocak alanı ile izne konu orman alanı arasındaki tarım alanlarının zarar göreceği, madencilik faaliyetleri nedeniyle önemli düzeyde toz emisyonunun oluşacağı sonucuna varılmıştır..."

"Dava Konusu Alanın Hidrojeoloji Disiplini Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlığı altında; "...Kömür rezervinin alınması sonucunda rezervin tabanında bulunan killi birimler yüzeye çıkarak zeminde geçirimsiz bir yapı oluşturacaktır. Bu durumda mevsimsel yağışlarla yüzeye düşecek su miktarı yeraltına sızmaksızın yüzeysel akışa geçerek taşkınlarla neden olabilecektir. Yeraltı sularının yüzeye boşalması, bölgeye düşen mevsimsel yağışın yüzeysel akışa geçmesi su baskınlarının oluşmasına, bölgede bulunan yerleşik alanların ve tarımsal alanların olumsuz yönde etkilenmesine neden olacaktır. ..."

Yukarıdaki tespit ve değerlendirmelerden sonra Raporun Sonuç kısmında, bilirkişiler tarafından aşağıdaki bilimsel tespitlerle yapılmıştır.

Açık ocak kömür madencilik faaliyeti sırasında ocak alanının genişleyeceği, alanın ormansızlaşacağı, ocak alanı ile izne konu orman alanı arasındaki tarım alanlarının zarar göreceği, madencilik faaliyetleri nedeniyle önemli düzeyde toz emisyonunun oluşacağı,

Açık ocak kömür madencilik faaliyeti sırasında ocak alanının genişleyeceği alanın kesilecek ağaçlar ile birlikte ormansızlaşacağı, orman toprağının ve mineral toprağın bu sebeple erozyona açık hale geleceği, yaban hayatının sürekliliği açısından ekolojik koridor olarak muhafaza edilmesi zaruritesi ve rehabilitasyon çalışmaları ile mevcut orman yapısının tekrar geri getirilmesinin mümkün olmadığı, madencilik faaliyetleri nedeniyle önemli düzeyde ormanlık alanın ve orman ekosistem bütünlüğünün zarar göreceği,

Davaya konu yürütülmesi planlan faaliyetlerin haritada gösterilen doğal orman alanını olumsuz yönde etkileyeceği, doğal alanlarla bağlantısı devam eden davaya konu orman alanı bu habitat bütünlüğünün korunması açısından son derece önem arz ettiği,

Bilhassa yörede çıkan orman yangınları alan da ve yakın çevresinde bulunan hayvan türlerinin barınma, üreme ve beslenme faaliyetlerinin devamlılığı açısından bu doğal ormanları kullanıyor olmaları sebebiyle önem arz ettiği, Alanda yürütülecek maden faaliyeti sonucunda söz konusu orman ve içerisinde var olan ekosistem geri dönüşümü olmayacak şekilde ortadan kalkacağı ..."

Bu raporla, Akbelen'de ağaç kesimine yol açan Tarım ve Orman Bakanlığı'nın işleminin açıkça hukuka aykırı olduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Geriye Mahkemece iptal kararı verilmesi kalmıştır. Ancak bunu fırsat verilmemiş, oldu bitti ile mahkemeden alınacak kararı etkisiz hale getirilmek için Akbelen Ormanı'nda ciddi bir ekolojik yıkım yapılmıştır.

Burada önemle ve özellikle belirtmek isteriz ki, Maden Kanunu'nda yıllar içinde yapılan değişikliklere paralel olarak Orman Kanunu gibi kanunlarda yapılan değişiklikler sonucu Ormanlarda maden faaliyetleri gerçekleştirmek oldukça kolaydır. Madencilik faaliyetlerine, Maden Kanunu uyarınca verilen maden ruhsatlarına istinaden izin verilmektedir. OGM, MAPEG tarafından verilen ruhsatlar dâhilinde orman alanlarında izin vermektedir. Ormanlardaki maden izni talepleri Orman Kanunu'nun 16, 17 ve 18'inci maddeleri uyarınca hazırlanan yönetmelikler kapsamında değerlendirilmektedir. Yönetmelikler incelendiğinde izin almak için yapılması gerekenin yalnızca evrak toplamak olduğu, bir alanda maden ruhsatı var ise OGM'nin izin vermemek konusunda takdir yetkisi olmadığı görülür. Bu

sebeple Maden Kanunu, Orman Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde ivedi olarak ormanlarımızı korumaya yönelik değiştirilmesi gerekmektedir.

Maden İşletme Süresinin Uzatılması

Ağaçların kesilmesinden sonra, Akbelen ormanında açık linyit madeni işletmesi yapılacak, bölgenin su ve yaşam kaynağı alan cehennem çukuruna dönüştürülecek. Bu yıkım Akbelen ile sınırlı kalmayacak.

Toplam 23.307,48 hektar alana sahip, 86541 sicil numaralı IV. grup madenin işletme ruhsat sahası ile bölgenin tamamı maden ocağı haline getirilecektir. Ruhsatın bitiş tarihi 28/12/2021 iken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı - Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 10.03.2021 tarihi itibarıyla 10.03.2041 tarihine kadar uzatılmıştır. Bu iznin iptali için de dava açılmıştır. Dava Muğla 1.İdare Mahkemesi'nin 2022/763 Esas sayılı dava dosyası ile devam etmektedir.

AKBELEN ORMANI TÜRKİYE İÇİN NEDEN ÖNEMLİ BİR SİMGE?

İklim Krizi ve Akbelen Ormanı

Türkiye, her geçen yıl yeni afetlerle yıkıcı etkilerini yaşadığımız iklim krizinden dünya genelinde en çok etkilenen Akdeniz Havzası'nda yer almaktadır. Bu nedenle toplum olarak iklim krizinin nedenleri ve sonuçlarını çok iyi kavramak, hem iklim krizini derinleştiren politika ve uygulamalardan bir an önce vazgeçmek, hem de artık geri dönüşsüz olarak yaşayacağımız iklim değişikliklerine ve etkilerine karşı toplumu yeniden yapılandırmak durumundayız.

Kömür fosil yakıtlar arasında en çok sera gazı emisyonuna neden olan yakıt türüdür. Dünya genelinde 2021 yılındaki enerjiden kaynaklı emisyonların %40'ı (15,3 Gton) kömürün yakılması ile ortaya çıkmıştır.

Ormanlar ise iklim değişikliklerine yol açan atmosferdeki karbonu fotosentez yapan canlılar (ağaçlar, diğer bitkiler, mikroorganizmalar) sayesinde toprağa alarak hapsedebilen en önemli doğal ekosistemlerdir. Karbondioksiti atmosferden yutarak depolayan doğal veya insan yapımı sistemlere karbon yutakları adı verilir.

İklim krizi çerçevesinde değerlendirdiğimizde, Akbelen Ormanının iki termik santrali beslemesi planlanan bir kömür madenine tahsis edilerek yok edilmesi tam bir iklim suçudur ve iklim adaletini kurabilmek için mutlaka bu girişim durdurulmalıdır.

İklim Krizinin Baş Sorumlusu: Kömür

Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonu 2021 yılında 564,4 milyon ton CO₂ eşdeğeri oldu.

Toplam sera gazı emisyonlarında 2021 yılında CO₂ eşdeğeri olarak en büyük payı %71,3 ile enerji kaynaklı emisyonlar, yani başta kömür olmak üzere fosil yakıtların yakılmasından kaynaklanan emisyonlar aldı.^{xviii} 2021 yılında Türkiye'de fosil yakıtların yakılması sonucu 402,5 milyon ton **CO₂ eşdeğeri sera gazı atmosfere salındı.**

Türkiye'deki kömürlü termik santrallerden kaynaklanan sera gazı emisyonu ise toplam emisyonların % 25 civarındadır.

1983-2017 yılları arasında Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy termik santralleri, elektrik üretilmesi için kömür yakılması işlemi sonucu atmosfere toplamda **360 milyon ton karbondioksit saldı.** Günümüzde karbondioksiti atmosfere salınmadan tutabilecek, ekonomik olarak uygulanabilir bir teknoloji hala yok. O yüzden yatırımcıların Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy termik santrallerine

yapmayı planlandıkları iyileştirme yatırımlarından sonra bile kömür yakmanın hepimize küresel bir bedeli olacak: 2018-2043 yılları arasında çalışmaya devam ederlerse **328 milyon ton karbondioksit daha salacaklar.**

İklim Krizi Türkiye'yi Nasıl Etkiliyor, Nasıl Etkileyecek?

Şubat 2022'de yayınlanan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), Çalışma Grubu II'nin Altıncı Değerlendirme Dönemi (AR6), "İklim Değişikliği 2022: Etkiler, Uyum ve Kırılma" ^{xix} raporunda Türkiye ve Avrupa'da iklim krizi ile yaşanabilecek tehlikeleri şöyle tespit etti:

Aşırı sıcaklıklar Türkiye'de can kaybına ve önemli ekonomik kayba neden olacak

Türkiye, aşırı hava olaylarına karşı Avrupa'nın en kırılma bölgesidir [13. Bölüm, syf:8]. Emisyonların önemli ölçüde azaltılması halinde dahi, Avrupa'da aşırı sıcaklar sonucu gerçekleşen ölüm sayısının 2050 yılına gelindiğinde, bugünkü yıllık yaklaşık 2.700 ölüme kıyasla 30.000'e yükselmesi öngörülmüyor [analiz]. Bu vakaların büyük kısmı Avrupa'nın Türkiye'nin dahil olduğu bölgelerinde meydana geliyor. Isınmanın önemli ölçüde artması sonucunda, ölüm sayısının, yüzyılın sonuna kadar üç kat artması bekleniyor [13. Bölüm, syf:53]. Yüksek sıcaklıkların aynı zamanda, solunum problemlerinden kaynaklanan hastalıklar sonucu hastaneye sevk edilme rakamlarında artışla sonuçlanacağı öngörülmüyor. Raporda, vakaların birçoğunun güney Avrupa'da gerçekleşeceği ve bu vakaların 2050 yılına kadar Avrupa genelinde iki katından fazla artacağı belirtiliyor [13. Bölüm, syf:53].

Su sıcaklıklarındaki artış denizel biyolojik çeşitliliği etkileyecek ve bu Türkiye'de balıkçılık sektöründe etkilerini gösterecek [CCP4, syf:10]. Emisyonların düşük seyretmesinde dahi, Akdeniz balık türlerinin yaklaşık %10'unu kaybedecek. Bu sayı, sıcaklık artışının yüksek seviyede gerçekleşmesi durumunda %60'a yükselebilir [13. Bölüm, syf:30]. 2060 yılına kadar Doğu Akdeniz'de ekonomik değeri yüksek deniz türlerinin %20'den fazlasının nesli tükenebilir [CCP 4, syf: 15]. Karadeniz'de ise yüksek sıcaklıklar, birçok bölgede denizin oksijen seviyesini azaltacak, dolayısıyla balık türlerinin dağılımını değiştirebilecek [3. Bölüm, syf:59].

İklim değişikliği aynı zamanda tarım topraklarının kalitesini de düşürecek. [3. Bölüm, syf:37-38]. Raporda atıfta bulunulan bir [çalışma](#) [13. Bölüm, syf:26], Türkiye'nin yağış rejiminde öngörülen değişim ve artan hava sıcaklığı nedeniyle toprak erozyonunun artacağını öngörüyor. Bu durum, özellikle Akdeniz Bölgesi'nde yer alan tarım arazilerinin yaklaşık %30'unu tehdit ediyor. Emisyonlarına artması durumunda öngörülen toprak kayıpları artıyor.

Deniz seviyesinin yükselmesi ve kıyı taşkınları, insan yaşamını, sahilleri ve tarihi alanları tehdit ediyor

Isınmanın sürekli şekilde artması sonucunda kıyı taşkınlarından kaynaklanan riskler artacak [3. Bölüm, syf:126 ve 13. Bölüm, syf:12]. Günümüzde Türkiye'de yaklaşık 460.000 kişi kıyı taşkınlarına maruz kalabilecek bölgelerde yaşıyor. Raporda atıfta bulunulan bir [araştırmaya](#) göre, emisyonların artması durumunda bu sayı, yüzyılın sonuna kadar yaklaşık iki katına çıkabilir [3. Bölüm, syf:126]. Mevcut emisyon azaltım taahhütleri göz önünde bulundurulduğunda, Avrupa genelinde kıyı taşkınlarının maliyeti 2050 yılına kadar 30 kat artabilir [13. Bölüm, syf:12].

Deniz seviyesinin yükselmesi kıyı şeridinde de zarara yol açacak. [13. Bölüm, syf:12]. Emisyonların artması ve uyum önlemleri alınmaması durumunda, Avrupa'daki kıyı şeritlerinde, küçük sahillerin yok olmasına sebep olacak yaklaşık 100 metrelik geri çekilme yaşanacak. Ancak emisyonların azaltılması bu geri çekilmeyi üçte bir oranında azaltabilir [13. Bölüm, syf:12]. Raporda atıfta bulunulan bir [araştırmaya](#) göre, Xanthos Letoon, Efes ve İstanbul'un tarihi bölgeleri de dahil

olmak üzere birçok UNESCO kültürel miras alanı, deniz seviyesinin yükselmesi tehdidiyle karşı karşıya bulunuyor [13. Bölüm, syf:12].

Isınmanın artmasıyla Türkiye'de su varlığı azalacak

İklim değişikliği nedeniyle kuraklıkların sıklığı ve yoğunluğu artacak. [13. Bölüm, syf:10 ve 15]. Akdeniz bölgesindeki nüfusun yaklaşık %54'ünün farklı ölçeklerde su kıtlığı yaşayacağı öngörülüyor. Bu miktar, emisyonların hızla azaltılmasıyla %18'e geriliyor [13. Bölüm, syf:15]. Emisyon azaltımının, planlanan seviyeden daha hızlı gerçekleşmesi durumunda dahi, 20. yüzyılın sonuna gelindiğinde, Akdeniz bölgesinde 2-3 kat daha uzun süren kuraklıklar yaşanacak. Emisyonların yüksek olması durumunda ise kuraklıklar 3-4 kat uzun sürebilecek [16. Bölüm, syf:106].

İstanbul, özellikle kuraklığa bağlı ekonomik kayıplar karşısında kırılgan durumda [10. Bölüm, syf:58]. Emisyonların yüksek olması durumunda, Beyşehir Gölü 2070 yılına gelindiğinde tamamen kuruyabilir [CCP4, syf:14]. Artan su talebi ve daha kuru koşullar bir araya geldiğinde, Akdeniz Bölgesi'ndeki yeraltı su rezervlerinin tükenebilir. [13. Bölüm, syf:15]. Su rezervuarları veya tuzdan arındırma tesislerin inşası gibi su stresini azaltmak üzere uygulanan stratejiler maliyetli ve çevreye zararlı. Ayrıca emisyonlar azaltılmazsa kuraklıktan kaynaklanan zararları önlemek için yeterli olmayacak [13. Bölüm, syf:20 ve 74].

Emisyonların devam etmesi ve sıcaklık artışının kümülatif etkisi, Türkiye ekonomisine önemli boyutta zarar verecek. [CCP4, syf:22]. Raporda atıfta bulunulan bir [çalışma](#), emisyonların yüksek seviyede gerçekleştiği durumda, yüzyılın sonuna kadar Türkiye'nin kişi başına GSYİH'sinde %17 düşüş yaşanmasını öngörüyor [CCP4, syf:22].

Türkiye, başka yerlerde meydana gelen aşırı olaylarının etkilerinden zarar görecek

Türkiye, iklim değişikliğinin etkilerinden sınırları içerisinde zarar görecek olmasının yanı sıra, başka yerlerde meydana gelen zararlarından da derinden etkilenecek.

Örneğin, iklim değişikliğinin, uluslararası tedarik zincirlerinde, piyasalarda, finans sektöründe ve ticarete yarattığı olumsuz etki, Türkiye'de ürünlere erişimi kısıtlayacak, fiyatlar artacak ve Türkiye'nin ihracat piyasasına zarar verecek [13. Bölüm, syf:74 ve 16. Bölüm, syf:40]. Tarımsal verimde düşüş yaşanması, önemli altyapıların hasara uğraması ve emtia fiyatlarındaki artış gibi iklim değişikliği kaynaklı ekonomik şoklar, finansal istikrarsızlığa yol açabilir. [11. Bölüm, syf:76]. Isınmanın yüksek seviyede gerçekleşmesi, küresel ısınmanın olmadığı bir dünyaya kıyasla, yüzyılın sonunda GSYİH'nin %10 ila 23 azalmasına neden olabilir. [16. Bölüm, syf:65]. Bazı büyük ekonomiler, iklim değişikliği nedeniyle daha büyük ekonomik zarar görebilir. Raporda atıfta bulunan bir [çalışma](#), emisyonların yüksek olduğu durumda, yüzyılın sonunda GSYİH'da yaşanacak kaybın Çin'de %42'ye, Hindistan'da ise %92'ye ulaşabileceğini öngörüyor [16. Bölüm, syf:65].

İklim değişikliği hali hazırda tedarik zincirlerini olumsuz etkiliyor. Örneğin, 2011 yılında Tayland'da meydana gelen sel felaketi, yarı iletken üretimini derinden yaraladı. Bu durum, küresel ölçekteki endüstriyel üretimin %2,5 azalmasına neden oldu ve sabit disk fiyatlarında %80 ila %190 artışla sonuçlandı [16. Bölüm, syf:41] (IPCC'ye dahil edilmeyen başka bir [araştırma](#), bu sellere neden olan yağışın daha yoğun şekilde gerçekleşmesini iklim değişikliğiyle ilişkilendiriyor). Şiddetli yağmurlar, daha güçlü fırtınalar ve deniz seviyesinin yükselmesi sonucunda limanlarda ve kıyılarda inşa edilen diğer altyapıları etkileyen sel olayları artmasıyla, özellikle emisyonların yüksek olması durumunda, bu hasarların daha yaygın hale gelmesi bekleniyor [3. Bölüm, syf:126]. Kasım 2021'de, taslak raporun hazırlanmasının ardından, Kanada'da yaşanan sel felaketleri sonucunda karayolları ile demiryollarının kullanılamaz hale gelmesi, Kanada'nın tahıl ihracatının önemli bölümünün gerçekleştirildiği Vancouver Limanı'na gelen sevkiyatları geciktirdi. Bu durum, konteynerleri depolamak için yeterli yer

bulunmaması nedeniyle gemilerin Asya'ya boş konteynerlerle geri dönmesine yol açtı. Kanada'nın ihracatında oluşan bu aksama, gecikmelere yol açarak, uluslararası nakliye sektörünü de olumsuz etkiledi.

Uluslararası gıda tedarik zincirini de tehdit altında. Emisyonların hızla azaltılmazsa, küresel ölçekte birden fazla yeri etkileyen aşırı hava olayları sonucunda ürün kıtlığı riskinin yaygınlaşması bekleniyor [5. Bölüm, syf:32]. Bu, aynı zamanda küresel ölçekte gıda ürünlerine erişimde sıkıntılara ve fiyat artışlarına yol açabilir. Bu durum, özellikle yoksul insanlara zarar verecek ve toplumsal huzursuzluk riskini artıracak. unsuru taşıyor. [16. Bölüm, syf:22]. Örneğin, mısır üretiminde bir yıl içerisinde dünyanın çeşitli yerlerinde %10'ı aşkın mahsul kaybı yaşanma olasılığı, günümüz ikliminde %0'a yakın seyrederken, emisyonların artmaya devam etmesi durumunda %86'ya yükseliyor. Ancak emisyonların hızla azaltılmasıyla bu risk %7 ile sınırlandırılabilir [5. Bölüm, syf:32]. Diğer birçok önemli etmenin yanı sıra, iklim değişikliğinin gıda tedariki ve suya erişim üzerinde yarattığı tehdidin, özellikle yoksul ülkelerde toplumsal huzursuzluk ve silahlı çatışma riskini artırabileceği öngörülüyor [16. Bölüm, syf:22]

İklim Krizi Ekonomik Kriz Demektir

İtalya'nın önde gelen iklim değişikliği araştırma merkezi ve IPCC'nin Ulusal Odak Noktası olan **Avrupa-Akdeniz İklim Değişikliği Merkezi'nin (CMCC)** yayınladığı rapora göre, emisyonları azaltmak için acil olarak harekete geçilmediği sürece, ortaya çıkacak iklim etkileri **G20 ülkelerinde geri dönüşü olmayan bir yıkıma neden olacak.**

G20 İklim Etkileri Atlası başlıklı rapora göre, dünyanın en zengin ekonomileri 30 yıl içinde kuraklık, yangınlar, sıcak hava dalgaları ve seller nedeniyle alt üst olabilir. En fazla risk altında olan sektörler tarım, turizm ve kıyı sektörleri olarak öne çıkarken, 2050 yılına kadar ulusal GSYİH'de %13'e varan kayıplar görülebileceği belirtiliyor.

Raporda, Türkiye ile ilgili verilerin sunulduğu bölümde şu bulgular öne çıkıyor:

- Yüksek emisyon senaryosuna göre, Türkiye iklim etkileri nedeniyle 2050 yılına kadar GSYİH'sinin yaklaşık %2'sini, 2100'e gelindiğindeyse neredeyse %8'ini kaybedebilir. Paris Anlaşması'nın küresel sıcaklık artışını en fazla 2 derecenin altında tutma hedefi tutturulursa, bu kayıp 2100 itibarıyla %0,64'e indirgenebilir.
- Sıcaklık artışının 4 derece olduğu senaryoda, sıcak hava dalgaları günümüze kıyasla 2036 ila 2065'e kadar kırk iki kat daha uzun sürecek; bu süre, küresel sıcaklık artışının yaklaşık 2 derece ile sınırlandırıldığı senaryoya kıyasla neredeyse sekiz kat, emisyonların oldukça düşük seviyede tutulduğu ve sıcaklık artışının 1,5 dereceyle sınırlandırıldığı senaryoya kıyasla üç kat daha uzun
- Su ve besin kaynaklarının yeterli olacağı varsayılırsa ve iklim değişikliğinin zararlılar veya hastalıklar üzerindeki etkisi, sel veya fırtına gibi aşırı olaylar ve gübrelemenin yoğun CO2 etkisi dikkate alınmazsa, Türkiye'de buğday ve şeker pancarından elde edilen verim iklim ısındıkça yükselebilir, ancak mısır verimi düşecektir. Gerçektenyse, bu koşullar karşılanmayabilir, örneğin tarım sektöründe su talebinin 2050 yılına kadar %44 ila %47 civarında artması muhtemeldir, bu da büyük ölçüde verim kayıplarının yaşanacağı anlamına gelir.
- Türkiye'de su tüketiminin yaklaşık dörtte üçü sulama amaçlıdır (bu durumda tarım, birincil su kullanıcısıdır); ancak, 2016 yılında, ekili arazilerin sadece %31,4'ü sulanabildi.
- Ayrıca, küresel sıcaklık artışının 4 derece olacağı senaryoda, tarımsal kuraklık 2036-2065 itibarıyla %88 daha sık görülen bir durum haline gelecektir. 2 derece senaryosunda (Paris Anlaşması'nın kabul ettiği azami sıcaklık artışı) söz konusu oran %58'e düşer ve Paris Anlaşması'nın sıcaklık artışını 1,5 dereceyle sınırlandırma dayalı ana hedefi tutturulsa bile, tarımsal kuraklık görülme sıklığı hâlâ %33 daha fazla olacaktır.

- Yüksek emisyon senaryolarında, şiddetli kuraklık olasılığı %43'e yaklaşırken düşük emisyonlarda bu olasılık %21'e düşecektir. Türkiye'nin su stresi risk kategorisi 2040 yılına kadar 'yüksek'ten 'son derece yüksek'e çıkacak.
- Türkiye'nin kumsallarla kaplı kıyıları 2050'ye kadar yaklaşık 23 metre geri çekilerek turizmi etkileyebilir.
- Türkiye'de yangınlar nedeniyle yanan alanların yüzölçümü, yüksek emisyon senaryosunda 2050 yılına kadar yılda 718 kilometrekare, düşük emisyon senaryosundaya ise yılda 558 km2 artacak.
- Genellikle klimalarla karşılanan **artan soğutma ihtiyacı**, artan ısıtma ihtiyacından daha ağır basacak ve orta seviye emisyon senaryosunda, **2050 yılına kadar elektrik talebinde 119 milyar KWh'lik bir artışa neden olacaktır.**
- Kıyıların korunması için alınan tedbirlerde iyileştirmeler yapılmazsa, yüzyıl ortasına kadar deniz seviyesinin yükselmesiyle ortaya çıkacak zararın büyüklüğü, yüksek emisyon senaryosunda, 19,8 milyar Türk lirası (₺), düşük emisyon senaryosundaya 12 milyar lira olacaktır. Yüzyılın sonuna kadar ortaya çıkacak zarar ise sırasıyla 26,4 ve 29,3 milyar Türk lirasına (₺) yükselmektedir.
- Türkiye, G20 ülkeleri arasında sera gazı emisyonlarında 16. sıradadır ve emisyon seviyesi düzenli olarak artmaktadır. Paris Anlaşması'nı 2021'de onaylayan Türkiye, anlaşmayı onaylayan son G20 ülkesi olmuştur.

İklim Krizine Karşı En güçlü Kalkanımız: Ormanlar

Türkiye'nin başlıca karbon yutağı ormanlardır.

Ancak, hükümetin Birleşmiş Milletler'e sunduğu Ulusal Emisyon Envanteri'ne^{xx} göre Türkiye'nin başlıca karbon yutağı olan ormanların negatif emisyonlarında son 5 yılda ciddi düşüş gözleniyor; **Ormanlar** 2017 yılında 65 milyon ton CO₂ eşdeğeri sera gazını emerken 2021'de 34 milyon tona düşüyor (Sy.75). Raporda son 3 yılın karbon yutaklarındaki dramatik düşüş, odun endüstrisinin yoğun talebi nedeniyle aşırı orman seyreltme ve 2021'deki mega orman yangınları ile açıklanıyor (Sy.323). 2021 yılında yanan toplam 134.8 kha ormanlık alandan 10.460 kton CO₂ eşdeğeri emisyon (ağaçların gövdelerinde stokladıkları CO₂'in yanma sırasında atmosfere verilmesi ile) hesaplanıyor (Sy.402). Bu çok yüksek bir oran; Türkiye'nin 2021'deki toplam sera gazı salımlarının yaklaşık %2'sine denk geliyor. Üstelik bu alanlarda ormanın tekrardan büyümesine izin verilse bile uzun yıllar boyunca yanan alanların CO₂ emici özelliği yitirilmiş olacak.

Muğla'da ise, 2019 tarihli Kömürün Gerçek Bedeli Muğla raporuna^{xxi} göre, 1979'dan beri toplamda yaklaşık 5.000 hektar (7.800 futbol sahası büyüklüğünde) alanda açık ocak linyit işletmeciliği yapıldı. Bu kapsamda ne kadar orman alanının, ne kadar tarım alanının tahrip edildiği bilgisine ulaşamıyorsa da kabaca yarısının orman alanı, geri kalan alanların büyük bölümünün ise tarım alanı ve zeytinlik olduğu tahmin ediliyor.

Yatağan ve Milas'ta kömür madeni işletme ruhsat alanlarının sınırları içinde kalan orman ekosistemlerinin tamamının maden ocakları açılarak tahrip edilmesi durumunda, biyokütle, toprak, ölü örtü ve ölü odun kaybına bağlı olarak 9 milyon ton karbondioksit eşdeğeri karbon yutak alanı kaybı oluşacaktır. Yitirilecek karbon yutak potansiyeli sonucunda oluşacak toplam karbon kaybı, CO₂ eşdeğeri olarak, yılda 66,2 bin ton; 30 yıl boyunca madencilik yapılması durumunda 2 milyon ton olacağı hesaplanmaktadır.

Türkiye Uluslararası Taahhütlerini Gözardı Ediyor

Türkiye Ekim 2021'de TBMM'de Paris İklim Anlaşması'nı onaylamış ve Kasım 2021'de COP26 iklim zirvesi görüşmelerinde "Orman ve Toprak kullanımı üzerine Glasgow Liderler Bildirisi"ne taraf olarak orman varlıklarını, karasal ekosistemleri korumayı taahhüt etmiştir. Ancak tamamen görünüşü kurtarmak için atılan bu imzalar, sermaye-devlet iş birliğiyle yıllardır devam eden orman talanını bu taahhütlere rağmen hala engellememiştir. Türkiye'de son yıllarda birbiri ardına yapılan yönetmelik değişiklikleri ile şirketlerin rant alanı olarak görülen orman varlıklarının akıbeti dehşet vericidir; korunan

ormanların işletmeye açılmasından, enerji ve madencilik için ormanlık alanlara ruhsat verilmesine kadar, hükümetin tüm ormancılık politikalarında, sermaye çıkarlarını gözetten planlı ve sistemli bir talan söz konusudur.

KAYNAKLAR

ⁱ Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği (2018). Muğla`da Termik Santral ve Linyit Madenlerinin Orman Ekosistemlerine Etkileri.

<http://www.kirsalcevre.org.tr/KC/KCdoc.php?page=haber&doc=478>

ⁱⁱ Sağlık ve Çevre Birliği – HEAL (2022). Kronik kömür kirliliği: Muğla Özel Dosyası. https://www.env-health.org/wp-content/uploads/2022/01/CC_Briefing-Turkey_Mugla_TR.pdf

ⁱⁱⁱ Temiz Hava Hakkı Platformu (2023). Kara Rapor 2022. https://www.temizhavahakki.org/wp-content/uploads/2023/03/KaraRapor_v6.pdf

^{iv} Makine Mühendisleri Odası (2023), Türkiye Enerji Görünümü, sayfa:147.

https://www.mmo.org.tr/sites/default/files/gonderi_dosya_ekleri/T%C3%BCrkiye%20Enerji%20G%C3%BB6r%C3%BCn%C3%BCm%C3%BC%202023_Sunum_May%C4%B1s%202023_A.pdf

^v Hasan Kırmızıtaş (2022). Yeniköy Termik Santrali, Kül Depolama Sahası ve İkizköy Açık Kömür Ocaklarının Su Kaynaklarına Etkilerinin Değerlendirme Raporu.

https://www.kirmizitasjeoloji.com/uploads/konu7/dosya/yenikoy_termik_santrali_raporu.pdf

^{vi} Özelleştirilmiş termik santrallerin çevre yatırımlarını tamamlamak için son tarih 31.12.2019'du ve geçti. 2013 yılında Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen Geçici 8'inci Madde'ye istinaden çevre yatırımlarını tamamlamayan santrallerin (31.12.2018 + Bakanlar Kurulu Kararı ile 3 yıl uzatma hakkı) çevre yatırımları olmaksızın çalışmasının önü açılmıştır. Bu madde CHP tarafından düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Anayasa Mahkemesi 2014 yılında verdiği kararla maddeyi "...düzenleme devletin gözetim ve denetim yükümlülüğüne aykırı olduğu gibi Anayasa'nın 56'ncı maddesini de ihlal etmektedir...Bu nedenlerle, dava konusu kuralla EÜAŞ'a bağlı santraller ile özelleştirilen santrallerin 2018 yılının sonuna kadar çevre mevzuatı hükümlerine tâbi olmaktan çıkarılması ve bu durumun üç yıl daha uzatılabilmesi ihtimali karşısında tanınan süre ölçülü olmayıp, sürdürülebilir çevre ilkesiyle uyumlu değildir..." gerekçeleri ile iptal etmiştir. İptalin ardından bu kez Geçici 8'inci madde tekrar düzenlenmiş ve santrallere 31.12.2018+3yıl uzatma hakkı verilmek yerine 31.12.2019 tarihine kadar çevre yatırımlarını tamamlamak için süre tanınmıştır. Bu yeni düzenlemenin iptali için yine CHP tarafından dava açılmışsa da Anayasa Mahkemesi bu kez düzenlemeyi 31.12.2019 tarihinin net bir tarih olması sebebi ile ölçülü ve belirli bularak iptal talebini reddetmiştir ve kararında 31.12.2019'nin artık çevre yatırımlarının tamamlanması için net bir son tarih belirlediği için maddeyi bu kez iptal etmemiştir. Sonuç olarak Geçici 8'inci madde yürürlükte kalmış ve 31.12.2019'a kadar bu santraller her türlü denetim ve çevresel yükümlülüğün dışında bırakılmıştır. Yeniköy, Kemerköy Termik Santralleri 31.12.2019 tarihinde hukuken kapatılması gereken santrallerdendir. 31.12.2019 tarihinden sonra bu yatırımları yapmak için 1 gün dahi ek süreleri yoktur. Kaldı ki, yapmaları gereken çevre Yatırımları sadece baca gazı arıtma üniteleri ile sınırlı değildir. Santrallerin 31.12.2019 tarihine kadar Atık Depolama Alanlarını da mevzuata uygun hale getirecek yatırımları yapmaları gerekmektedir. Ancak Yeniköy ve Kemerköy hala bu yatırımları mevzuata tümüyle uyumlu olacak şekilde yapmamışlardır. Yapılan bilimsel çalışmalarda Yeniköy Termik Santrali'nin hala su kaynaklarını kirletmekte olduğu, kül depolama sahası içindeki kuşaklama kanalının da ağır metal ve sülfatla kirletilmiş suları orman içerisine deşarj etmekte olduğu tespit edilmiştir. Yeniköy termik santralinin yüzey sularını kirlettiği belirlenmiş olmasının yanı sıra aynı zamanda yeraltı su kaynaklarını kuruttuğu tespiti de bilimsel raporlarla tespit edilmiştir. Kemerköy'ün atık depolama sahası da aynı şekilde teknik yeterliliklerden (kuşaklama kanalları, şev eğimleri, pompa sistemleri, sedde yüksekliği vb.) yoksundur. Özetle santraller 01.01.2020 tarihinden bu yana mevzuata aykırı

şekilde çalışmaya devam etmektedirler. Hiçbir şekilde kabul anlamına gelmemekle birlikte bir an için bugün yatırımların gereği gibi tamamlanmakta olduğu kabul edilse dahi 31.12.2019 tarihinden sonra yapılan hiçbir yatırım da bu santrallerin çalışıyor olmasını mevzuata uygun hale getirmez.

^{vii} TEMA Vakfı (2022). Kömür Madenciliği ve Termik Santrallerin Hidrojeolojik Etkileri: Milas Örneği. <https://komuretme.org/wp-content/uploads/2022/10/Ko%CC%88mu%CC%88r-Madencilig%CC%86i-ve-Termik-Santrallerin-Hidrojeolojik-Etkileri-Milas-O%CC%88rneg%CC%86i.pdf>

^{viii} Doğaya Güç Kat Ağı (2023). Kömür madeni alanının genişletilmesi ve Akbelen Ormanlarının kesimi hakkında Doğaya Güç Kat Ağı görüşü.

<https://ikizkoydireniyor.net/dogaya-guc-kat-agindan-aciklama-telifisi-mumkun-olamayacak-zararlara-yol-acmamak-icin-kesim-islemi-hemen-durdurulmalı-ormanin-kendini-yeniden-onarmasi-icin-maden-isletmeciliginden-vazgecilmelidir/>

^{ix} Doğan Kantarcı (2023). Akbelen Ormanı ve Çevresindeki Ormanlar ile Zeytinlikler Vazgeçilemeyecek Bir Su Üretim Alanıdır. Bölgedeki Ekosistemler ve Halk Korunmalıdır. <https://ikizkoydireniyor.net/wp-content/uploads/2023/08/1.Akbelen-Ormani-ve-topraklari-korunmalı-Kantarci.pdf>

^x <https://www.gazeteduvar.com.tr/vadim-artik-o-kadar-yesil-degil-bundan-sonra-da-olmayacak-haber-1630720>

^{xi} <https://www.iklimhaber.org/prof-dr-atmis-turkiyede-madencilikten-tekrar-ormana-donusturme-calismasinda-hic-basari-yok/>

^{xii} Orman Genel Müdürlüğü 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu, Sayfa 21.

^{xiii} Sağlık ve Çevre Birliği (2023). Kronik Kömürü İyileştirmek: 2030 Kömürden Çıkışın Türkiye İçin Sağlık Faydaları. https://www.env-health.org/wp-content/uploads/2022/12/HEAL_CuringChronicCoal_Turkey_Report_TUR_final.pdf

^{xiv} TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası ve Makine Mühendisleri Odası (2022) Yeniköy, Kemerköy Ve Yatağan Termik Termik Santrallerinin, Ülke Geneli ve Ege Bölgesi Açısından Elektrik Üretimdeki ve Enterkonnekte Sistem İçindeki Yerleri. https://www.emo.org.tr/ekler/2cd4b5ef880f8e9_ek.pdf?tipi=2&turu=X&sube=7

^{xv} S. Acar ve S. Kızılkaya (2021). Türkiye’de Kömüre Dayalı İstihdamın ve Ekonominin Analizi, Avrupa İklim Eylem Ağı. https://caneurope.org/content/uploads/2021/06/Komure-Dayali-Istihdam-ve-Ekonomi_CAN-Europe.pdf

^{xvi} Avrupa İklim Eylem Ağı, İklim İçin 350 Derneği ve Milas Kent Konseyi (2022). YEREL EKONOMİ İÇİN DÖNÜŞÜM FIRSATI: MİLAS’TA ZEYTİNCİLİK. <https://world.350.org/komursuzmilas/files/2023/05/milasta-zeytincilik.pdf>

^{xvii} Baran Alp Uncu (2023). Kömürün Ötesinde Milas. Karadam Karacahisar Mahalleleri Doğayı Doğal Hayatı Koruma Güzelleştirme Ve Dayanışma Derneği (KARDOK), Milas Kent Konseyi, Climate Action Network (CAN) Europe (Avrupa İklim Eylem Ağı), İklim İçin 350 Derneği. <https://world.350.org/komursuzmilas/files/2023/06/komurun-otesinde-milas-sentez-rapor-web.pdf>

^{xviii} Türkiye İstatistik Kurumu (2023). Sera Gazı Emisyon İstatistikleri, 1990-2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Istatistikleri-1990-2021-49672&dil=1>

^{xix} IPCC, The Working Group II (2022). Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability, IPCC WGII Sixth Assessment Report. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/>

^{xx} Turkish Statistical Institute (2023). Turkish Greenhouse Gas Inventory 1990 – 2019. <https://unfccc.int/documents/627786>

^{xxi} D. Gümüşel ve E. Gündüzyeli (2019) Kömürün Gerçek Bedeli Muğla. Avrupa İklim Eylem Ağı. <http://komurungercekbedeli.org/iklim-degisikligine-etkisi.html>